

Súd: Najvyšší súd SR
Spisová značka: 7Cdo/131/2020
Identifikačné číslo spisu: 2116227745
Dátum vydania rozhodnutia: 29.09.2021
Meno a priezvisko: JUDr. Peter Brňák
Funkcia: sudca
ECLI: ECLI:SK:NSSR:2021:2116227745.1

UZNESENIE

Najvyšší súd Slovenskej republiky v spore žalobcov 1/ C. K., narodenej XX. V. XXXX, bytom P. XXX, 2/ P. K., narodeného XX. Q. XXXX, bytom P. XXX, 3/ B. U., narodeného XX. G. XXXX, bytom P. XX, a 4/ B. U., narodeného XX. B. XXXX, bytom P. XX, všetkých zastúpených JUDr. Daliborom Kuciaňom, advokátom so sídlom v Piešťanoch, Žilinská cesta 130, proti žalovaným 1/ Ing. Q. I., narodenému XX. Q. XXXX, bytom K., E. XX, 2/ Business Point, s. r. o. v likvidácii, so sídlom v Bratislave, Tbiliská 29, IČO: 44 932 014, obom zastúpeným JUDr. Jindřichom Stoszekom, advokátom so sídlom v Bratislave, Černyševského 26, a 3/ KOOOPERATIVA poisťovňa, a.s. Vienna Insurance Group, so sídlom v Bratislave, Štefanovičova 4, IČO: 00 585 441, zastúpenej JUDr. Baltazárom Mucskom, advokátom so sídlom v Bratislave, Vajnorská 55, o ochranu osobnosti a o náhradu nemajetkovej ujmy, vedenom na Okresnom súde Trnava pod sp. zn. 21C/290/2016, o dovolaní žalovanej 3/ proti rozsudku Krajského súdu v Trnave z 30. októbra 2019 sp. zn. 24Co/74/2019, takto

rozhodol:

Dovolanie o d m i e t a.

Žalobcovia 1/, 3/ a 4/ majú proti žalovanej 3/ nárok na náhradu trov dovolacieho konania.

Odôvodnenie

1. Okresný súd Trnava (ďalej len „súd prvej inštancie“) rozsudkom zo 4. decembra 2018 č. k. 21C/290/2016-158 konanie o žalobe žalobkyne 1/ v časti o zapltenie bolestného a sťaženia spoločenského uplatnenia vo výške 39 268,40 € zastavil (I.); žalobkyni 1/ priznal voči žalovaným 2/ a 3/ nárok na náhradu trov konania o zapltenie bolestného a sťaženia spoločenského uplatnenia v rozsahu 95 % s tým, že plnením jedného z nich zaniká v rozsahu tohto plnenia povinnosť druhého žalovaného (II.); žalovaným 2/ a 3/ uložil povinnosť zaplatiť žalobkyni 1/ náhradu nemajetkovej ujmy vo výške 20 000 € do 30 dní od právoplatnosti rozsudku s tým, že plnením jedného z nich zaniká v rozsahu tohto plnenia povinnosť druhého žalovaného (III.); žalovaným 2/ a 3/ uložil povinnosť zaplatiť žalobcovi 3/ náhradu nemajetkovej ujmy vo výške 10 000 € do 30 dní od právoplatnosti rozsudku s tým, že plnením jedného z nich zaniká v rozsahu tohto plnenia povinnosť druhého žalovaného (IV.); žalovaným 2/ a 3/ uložil povinnosť zaplatiť žalobcovi 4/ náhradu nemajetkovej ujmy vo výške 30 000 € do 30 dní od

právoplatnosti rozsudku s tým, že plnením jedného z nich zaniká v rozsahu tohto plnenia povinnosť druhého žalovaného (V.); žalobu žalobcov 1/, 3/ a 4/ vo zvyšnej časti zamietol (VI.); žalobu žalobcu 2/ zamietol (VII.); žalobu voči žalovanému 1/ zamietol (VIII.). Rozhodol, že žalobkyňa 1/ má voči žalovaným 2/ a 3/ nárok na náhradu trov konania o náhradu nemajetkovej ujmy v plnom rozsahu s tým, že plnením jedného z nich zaniká v rozsahu tohto plnenia povinnosť druhého žalovaného (IX.); žalobca 3/ má voči žalovaným 2/ a 3/ nárok na náhradu trov konania o náhradu nemajetkovej ujmy v plnom rozsahu s tým, že plnením jedného z nich zaniká v rozsahu tohto plnenia povinnosť druhého žalovaného (X.); žalobca 4/ má voči žalovaným 2/ a 3/ nárok na náhradu trov konania o náhradu nemajetkovej ujmy v plnom rozsahu s tým, že plnením jedného z nich zaniká v rozsahu tohto plnenia povinnosť druhého žalovaného (XI.); žalovaný 1/ má voči žalobcom 1/, 2/, 3/ a 4/ nárok na náhradu trov konania v plnom rozsahu s tým, že plnením jedným z nich zaniká v rozsahu tohto plnenia povinnosť ostatných žalobcov (XII.); žalovaní 2/ a 3/ majú voči žalobcovi 2/ nárok na náhradu trov konania v plnom rozsahu s tým, že plnením jednému z nich zaniká v rozsahu tohto plnenia povinnosť žalobcu 2/ voči druhému žalovanému (XIII.).

1.1. Výkonaným dokazovaním mal preukázané, že žalovaný 1/ dňa 18. augusta 2015 v čase o 13.40 hod. viedol po ceste I/61 medzi obcami Trnava a Bučany osobné motorové vozidlo zn. Q. D EČ K pričom za dažďa neprispôobil rýchlosť jazdy technickému stavu vozidla, povahe a stavu vozovky, ako aj svojim schopnostiam, v dôsledku čoho v km č. 56 v smere jazdy na obec Bučany s vozidlom dostal šmyk, prešiel do protismerného jazdného pruhu, kde čelne narazil do vozidla zn. Z. U., EČ I idúceho v smere od obce Bučany na obec Trnava, ktoré ako vodička viedla C. K. a spolujazdkyňou bola U. U.; následne bolo vozidlo Z. U. odrazené do vozidla zn. Z. Y., EČ I ktoré ako vodič viedol Q. E., jazdiaci v smere od obce Bučany na Trnavu, pričom pri čelnej zrážke vozidiel Q. Q7 a U. U. U. utrpela závažné poranenie trupu vedúce k jej bezprostrednej smrti a C. K. utrpela zranenia s dobou liečenia štyri mesiace. V trestnom konaní vedenom pre prečin usmrtenia a prečin ublíženia na zdraví bol žalovaný 1/ odsúdený na úhrnný trest odňatia slobody v trvaní dva roky, výkon ktorého mu bol podmienenčne odložený na skúšobnú dobu v trvaní štyri roky a zároveň mu bol uložený trest zákazu činnosti viesť motorové vozidlá každého druhu v trvaní päť rokov. Poškodení boli s nárokom na náhradu škody odkázaní na občianske súdne konanie. V konaní bolo nesporné, že žalovaný 1/ ako vodič osobného motorového vozidla zn. Q. D EČ K spôsobil dopravnú nehodu, pri ktorej zomrela matka, manželka a svokra žalobcov U. U.. V konaní bolo tiež nesporné, že žalovaný 1/ je konateľom a spoločníkom žalovanej 2/, pričom žalovaná 2/ je prevádzkovateľom a držiteľom osobného motorového vozidla Q. D EČ K a zároveň poisťníkom predmetného osobného motorového vozidla povinne zmluvne poisteného u žalovanej 3/ ako poisťovateľa.

1.2. Keďže u žalovaného 1/ nešlo o súkromnú cestu vo vlastnom mene a na vlastnú zodpovednosť, ale o pracovnú cestu, ktorú vykonával v mene žalovanej 2/ a na jej zodpovednosť ako jej konateľ, dopravnú nehodu spôsobil ako osoba, ktorú pri svojej činnosti použila žalovaná 2/ ako právnická osoba, preto škoda bola spôsobená žalovanou 2/ ako právnickou osobou a žalovaný 1/ v zmysle § 420 ods. 2 Občianskeho zákonníka za škodu spôsobenú pri tejto dopravnej nehode nezodpovedá, a teda v konaní nie je pasívne vecne legitimovaný. Z tohto dôvodu súd prvej inštancie žalobu voči žalovanému 1/ ako nedôvodnú zamietol.

1.3. Súd prvej inštancie mal preukázané, že pasívne vecne legitimovanými v konaní sú žalovaná 2/ v zmysle § 420 ods. 2 Občianskeho zákonníka, pri činnosti ktorej došlo k vzniku nemajetkovej ujmy a zároveň jej pasívna vecná legitimácia vyplýva aj z ust. § 427 ods. 2 Občianskeho zákonníka, ako aj žalovaná 3/, pretože motorové vozidlo, ktorého prevádzkou bola spôsobená uvedená dopravná nehoda, bolo v čase dopravnej nehody poistené poistením zodpovednosti za škodu uzatvoreným u žalovanej 3/. Podľa právneho názoru súdu prvej inštancie treba za použitia eurokonformného výkladu ustanovení zákona č. 381/2001 Z. z. o povinnom zmluvnom poistení zodpovednosti za škodu spôsobenú prevádzkou motorového vozidla a o zmene a doplnení niektorých zákonov v znení neskorších predpisov (ďalej len „zákon č. 381/2001 Z. z.“) považovať za škodu na zdraví v zmysle tohto zákona aj nemajetkovú ujmu spočívajúcu v zásahu do osobnostných práv pozostalých obetí dopravnej nehody.

1.4. Súd prvej inštancie dospel k záveru, že v dôsledku dopravnej nehody spôsobenej žalovaným 1/, pri ktorej zomrela matka žalobcov 1/ a 3/ a manželka žalobcu 4/, U. U., došlo k zásahu do osobnostných práv žalobcov 1/, 3/ a 4/. Žalobcovia 1/ a 3/ stratili matku a žalobca 4/ manželku, s ktorou tvorili harmonickú rodinu, pričom v dôsledku úmrtia U. U. bolo toto spolužitie nezvratne ukončené. V danom

prípade došlo protiprávnym konaním žalovaného 1/ k neoprávnenému zásahu do súkromného a rodinného života žalobcov 1/, 3/ a 4/, chráneného § 11 Občianskeho zákonníka, k najzávažnejšej forme zásahu do ich osobnostných práv, kedy žiadna z morálnych foriem zadost'učinenia nie je postačujúca, nakoľko následky tohto zásahu sú trvalé, neodstrániteľné a nenapraviteľné.

1.5. Pri stanovení výšky náhrady nemajetkovej ujmy vychádzal súd prvej inštalcie zo závažnosti vzniknutej ujmy, ako aj z okolností, za ktorých došlo k porušeniu práva. Zohľadniac všetky skutočnosti relevantné z hľadiska vzniku nemajetkovej ujmy, intenzity protiprávneho zásahu a jeho dopadov na chránené osobnostné práva, ako aj okolnosti, za ktorých došlo k neoprávnenému zásahu, považoval za primerané odškodnenie vo výške 20 000 € v prípade žalobkyne 1/, ktorá prišla v prejednávanej veci o matku, pričom sama bola účastná na dopravnej nehode, 10 000 € v prípade žalobcu 3/, ktorý bol synom nebohej U. U., a 30 000 € v prípade žalobcu 4/, ktorý prišiel pri dopravnej nehode o manželku, ku ktorej mal veľmi blízky vzťah. Vo zvyšku žalobu žalobcov 1/, 3/ a 4/ zamietol ako neopodstatnenú.

1.6. Žalobu žalobcu 2/, ktorý bol zaťom nebohej U. U. a v konaní sa proti žalovaným domáhal zaplataenia náhrady nemajetkovej ujmy a náhrady ušlého zisku, súd prvej inštalcie zamietol ako nedôvodnú, keďže žalobca 2/ v konaní nepreukázal priamu príčinnú súvislosť ani medzi protiprávnym konaním žalovaného 1/ a nemajetkovou ujmou mu (žalobcovi 2/) vzniknutou ani medzi protiprávnym konaním žalovaného 1/ a ušlým ziskom žalobcu 2/.

2. Na odvolanie žalovanej 3/ Krajský súd v Trnave (ďalej len „odvolací súd“) rozsudkom z 30. októbra 2019 sp. zn. 24Co/74/2019 rozsudok súdu prvej inštalcie v napadnutých výrokoch III., IV., V., IX., X., XI. potvrdil a rozhodol, že žalobcovia 1/, 3/ a 4/ majú proti žalovanej 3/ nárok na náhradu trov odvolacieho konania v plnom rozsahu. V odôvodnení konštatoval, že rozhodnutie súdu prvej inštalcie je správne a odvolací súd sa v celom rozsahu stotožnil s odôvodnením napadnutého rozhodnutia, preto rozsudok prvoinštančného súdu podľa § 387 ods. 1 a 2 Civilného sporového poriadku (ďalej len „CSP“) ako správny potvrdil poukazujúc na správne závery súdu prvej inštalcie.

2.1. Aj podľa názoru odvolacieho súdu došlo v danom prípade protiprávnym konaním žalovaného 1/ k neoprávnenému zásahu do práva žalobcov na súkromný a rodinný život (ktorí sú v danom prípade aktívne vecne legitimovaní), čím je daná zodpovednosť za vzniknutú nemajetkovú ujmu (§ 13 Občianskeho zákonníka) a povinnosť žalovaných 2/ a 3/ (pasívne vecne legitimovaných) poskytnúť im náhradu zásahom spôsobenej nemajetkovej ujmy v zmysle § 15 ods. 1 v spojení s § 4 ods. 2 písm. a/ zákona č. 381/2001 Z. z. Odvolacie námietky žalovanej 3/ vyhodnotil ako nedôvodné, pričom poukázal na smernicu Európskeho parlamentu a Rady č. 2009/103/ES zo 16. septembra 2009 o poistení zodpovednosti za škodu spôsobenú prevádzkou motorových vozidiel a o kontrole plnenia povinností poistenia tejto zodpovednosti a tiež na rozsudok Súdneho dvora Európskej únie vo veci Haasová proti Petrikovi a Holingovej, sp. zn. C-22/12 (ďalej len „Rozsudok“), v zmysle ktorého povinné poistenie zodpovednosti za škodu spôsobenú prevádzkou motorového vozidla má pokrývať aj náhradu nemajetkovej ujmy spôsobenej blízkym osobám obetí usmrtených pri dopravnej nehode, ak jej náhradu na základe zodpovednosti poisteného za škodu upravuje vnútroštátne právo uplatniteľné v spore vo veci samej. Eurokonformným výkladom pojmu „škoda na zdraví“ treba aj podľa presvedčenia odvolacieho súdu dospieť k záveru, že do obsahu tohto pojmu patrí tiež nemajetková ujma spôsobená pozostalým po obetiach dopravnej nehody.

2.2. V danom spore bola podľa názoru odvolacieho súdu nepochybne preukázaná zodpovednosť žalovanej 2/ (poistenej u žalovanej 3/) za neoprávnený zásah do práv na ochranu osobnosti žalobcov. Súd prvej inštalcie pri určení výšky náhrady nemajetkovej ujmy správne prihliadol na závažnosť vzniknutej nemajetkovej ujmy, ako aj na okolnosti, za ktorých k neoprávnenému zásahu došlo. Závažnosť vzniknutej ujmy žalobcov a jej dôsledky mal riadne preukázané výsledkami vykonaného dokazovania. Smrťou ich blízkych príbuzných došlo k nenávratnej deštrukcii dovedajších osobných a rodinných vzťahov.

2.3. Vzhľadom na intenzitu zásahu a jeho nenapraviteľné následky je morálne zadost'učinenie nepostačujúce, v dôsledku čoho žalobcom patrí náhrada nemajetkovej ujmy v peniazoch (§ 13 ods. 2 a 3 Občianskeho zákonníka). Podľa názoru odvolacieho súdu je výška tejto náhrady, ktorú žalobcom priznal súd prvej inštalcie, primeraná všetkým relevantným okolnostiam, nie je paušalizovaná, nie je stanovená nad rámec bežného rozhodovania v obdobných nárokoch, prvoinštančný súd ju prísne individualizoval vo vzťahu ku každému zo žalobcov a zohľadnil všetky okolnosti prejednávanej veci a prípadu. Odvolací

súd podporne poukázal na rozhodovaciu prax slovenských súdov prvej i druhej inštancie v obdobných veciach, teda vo veciach priznania náhrady nemajetkovej ujmy.

2.4. Základnými kritériami určenia výšky nemajetkovej ujmy v peniazoch, v dôsledku neoprávneného zásahu do práva na ochranu osobnosti, sú závažnosť vzniknutej ujmy, ako i okolnosti, za ktorých k porušeniu práva došlo (ktoré môžu byť významné tak u osoby postihnutej, ako aj u osoby, ktorá neoprávnený zásah spôsobila). V dôsledku neoprávneného zásahu došlo v danom prípade k násilnému prerhnutiu rodinných a citových väzieb, vyplývajúcich predovšetkým z intenzity vzťahu so zomrelou. Táto intenzita bola daná tým, že išlo o matku žalobcov 1/ a 3/ a manželku žalobcu 4/, pričom nebohá žila v spoločnej domácnosti s manželom a v blízkosti dcéry, s ktorou boli v denno-dennom styku.

2.5. Výška peňažnej náhrady je predmetom voľnej úvahy súdu, keďže zákon nestanovuje ani rámcové čiastky pre odškodnenie nemajetkovej ujmy. Preto súd musel prihliadať okrem závažnosti vzniknutej ujmy a okolností, za ktorých k porušeniu práva došlo, k naplneniu požiadavky účinného primeraného zadosťučinenia za vzniknutú nemajetkovú ujmu, ale i k požiadavke nezneužívania tohto právneho prostriedku na neprípustné obohacovanie. Rozhodujúcim je preto zvažovanie individuálnych okolností prípadu. Výška náhrady nemajetkovej ujmy musí tiež odrážať všeobecne zdieľané predstavy o spravodlivosti. Judikatúra súdu v oblasti ochrany osobnosti sa zhoduje na primárnom význame vyrovnávacieho charakteru náhrady nemajetkovej ujmy, resp. zmiernení nepriaznivého následku neoprávneného zásahu (keďže nemajetková ujma vzniknutá porušením osobnostných práv sa vo všeobecnom slova zmysle ani nedá odškodiť a rozsah vzniknutej nemajetkovej ujmy nemožno exaktne kvantifikovať a vyčísliť).

2.6. Odvolací súd preto odvoláciu námietku žalovanej 3/ týkajúcu sa výšky priznaného finančného zadosťučinenia nepovažoval za dôvodnú, pričom poukázal len na všeobecnú formuláciu tejto námietky bez bližšej konkretizácie a bez uvedenia akéhokoľvek „iného rozhodnutia súdu v obdobnej veci“, ktoré by inak posudzoval ako dotknutú otázku, resp. v rozpore s ktorým by výška náhrady priznaná v súdnej veci mala byť v rozpore. Žalovaná 3/ vôbec neuviedla, ktoré konkrétne skutkové zistenia by neboli pri určení výšky náhrady súdom prvej inštancie zohľadnené, resp. (naopak) na ktoré by malo byť neprímerane prihliadané.

2.7. Odvolací súd uzavrel, že priznaná výška náhrady nemajetkovej ujmy nepôsobí likvidačne, ale predstavuje základnú štandardnú kompenzáciu zmiernenia ujmy žalobcov v prípade, kedy navrátenie do pôvodného stavu neprichádza do úvahy. Preto nemožno konštatovať, že by priznanie takejto náhrady súdom prvej inštancie bolo prostriedkom bezdôvodného obohatenia žalobcov. Naopak náhrada nemajetkovej ujmy žalobcom, v zmysle zásad slušnosti a naplnenia požiadavky morálnej právnosti, ktorá je predovšetkým požiadavkou spravodlivosti, je spôsobilá naplniť reštitučnú podstatu kompenzácie.

3. Proti tomuto rozsudku odvolacieho súdu podala žalovaná 3/ (ďalej aj „dovolatelka“) dovolanie, prípustnosť ktorého vyvodzovala z § 421 ods. 1 písm. b/ CSP. Súd sa podľa nej v konaní nevysporiadal so zásadnou otázkou, ktorá doposiaľ nebola v doterajšej praxi dovolacieho súdu riešená, a to: „v prípade žalovania poisťovne je nutné skúmať majetkové pomery osoby, ktorá do práv zasiahla“. Zastáva názor, že odvolací súd sa dostatočne nevysporiadal s odôvodnením priznania neprímerane vysokej náhrady nemajetkovej ujmy v peniazoch súdom prvej inštancie, pričom odpoveď na túto právnu otázku nemal možnosť nájsť v rozhodovacej praxi dovolacieho súdu. Zdôraznila, že poisťovňa môže byť za zásah do osobnostných práv žalobcov zodpovedná len cez samotného prevádzkovateľa vozidla/vodiča, preto aj priznaná náhrada musí zodpovedať spoločenskému statusu vodiča/prevádzkovateľa vozidla a nemôže sa odvíjať od statusu žalovanej 2/. Rozhodujúci je status vodiča, jedinej osoby, ktorá do práv zasiahla, a jeho majetkové pomery majú a musia byť smerodajné pre výšku priznanej nemajetkovej ujmy. Podľa názoru žalovanej 3/ súdy nižších inštancií v odôvodneniach svojich rozhodnutí logicky a zrozumiteľným spôsobom nevysvetlili, prečo bolo v danom prípade odôvodnené priznať žalobcom tak neprímerane vysokú náhradu nemajetkovej ujmy v peniazoch; poukázala pritom na rozhodovaciu prax súdov v Slovenskej i Českej republike v obdobných veciach.

3.1. Dovolací súd vo svojich doterajších rozhodnutiach vo vzťahu k výške náhrady nemajetkovej ujmy neskúmal pomery vodiča a nevyjadril dôležitosť jeho osoby pre konkrétnu výšku náhrady. „V rozhodovacej praxi dovolacieho súdu tak nie je definitívne vyriešená otázka pravidelnej výšky náhrady nemajetkovej ujmy, ako ani otázka dôležitosti osoby zasahujúcej do jej práv.“ Obe tieto otázky, resp. odpovede na ne sú rozhodujúce pre rozhodnutie v predmetnej veci.

3.2. Vo vzťahu k iným rozhodnutiam, kedy sú maloletým deťom ako pozostalým po obeti dopravnej nehody priznávané rádovo nižšie čiastky, je podľa žalovanej 3/ suma priznaná v konaní značne neprímeraná. Rozhodnutie odvolacieho súdu preto nespĺňa predpoklad jeho preskúmateľnosti a nie je riadne odôvodnené (§ 420 písm. f/ CSP). Z týchto dôvodov navrhla, aby dovolací súd dovolaním napadnutý rozsudok zmenil tak, že žalobu žalobcov v celom rozsahu zamietne alebo napadnuté rozhodnutie zruší a vec vráti odvolaciemu súdu na ďalšie konanie.

4. Žalobcovia 1/, 3/ a 4/ vo vyjadrení k dovolaniu žalovanej 3/ uviedli, že súdy nižších inštancií dospeli k správny právny názorom, pričom skutkový stav veci bol správne a úplne zistený. Dovolateľkou vymedzené právne otázky nie sú v danom prípade otázkami, od ktorých vyriešenia záviselo rozhodnutie odvolacieho súdu, ktoré na nich (odpovediach na ne) ani nebolo založené. Námitka dovolateľky, že v prípade žalovania poisťovne je nutné skúmať majetkové pomery osoby, ktorá do práv zasiahla, a poisťovňa môže byť za zásah do osobnostných práv žalobcov zodpovedná len cez samotného prevádzkovateľa vozidla/vodiča, nie je pre dovolacie konanie relevantná, pretože zásah do osobnostných práv ani úvahy o výške nemajetkovej ujmy nie je možné matematicky prepočítavať cez majetkové pomery zasahovateľa o to viac, že práve táto osoba je osobou, ktorá primárne zasiahla do súkromného a rodinného života žalobcov a otočila im celý život naruby.

4.1. Dovolateľka je subjektom, ktorý podniká v poisťovníctve a ktorý ešte i v odvolacom konaní, v rozpore s ustálenou súdnou praxou, namietal svoju pasívnu vecnú legitímáciu. Pre jej posúdenie bola jedinou zásadnou otázkou, ktorú súdy nižších inštancií riešili a vyriešili, a to, či náhrada nemajetkovej ujmy v peniazoch, ako jedna z foriem satisfakcie za neoprávnený zásah do súkromného a rodinného života, je nárokom krytým poistením zodpovednosti za škodu spôsobenú prevádzkou motorového vozidla.

4.2. So zreteľom na uvedené žalobcovia 1/, 3/ a 4/ navrhli, aby dovolací súd dovolanie žalovanej 3/ ako neprípustné odmietol a priznal im nárok na náhradu trov dovolacieho konania v plnom rozsahu.

5. Žalovaní 1/ a 2/ vo svojom vyjadrení k dovolaniu žalovanej 3/ uviedli, že v zásade považujú rozhodnutia súdov nižších inštancií za správne a zákonné. Obe súdne inštancie sa s vecnou a právnou stránkou prípadu dostatočne vysporiadali a rozhodnutia presvedčivo odôvodnili. Dovolanie dovolateľky navrhli odmietnuť a priznať im náhradu trov dovolacieho konania.

6. Pokiaľ ide o návrh žalovanej 3/ na odklad vykonateľnosti dovolaním napadnutého rozhodnutia, najvyšší súd nezistil splnenie predpokladov pre takéto rozhodnutie (§ 444 ods. 1 CSP) a v súlade s jeho ustálenou praxou o tom nevydal samostatné uznesenie.

7. Najvyšší súd Slovenskej republiky (ďalej aj „najvyšší súd“) ako súd dovolací (§ 35 CSP) po zistení, že dovolanie podala v stanovenej lehote (§ 427 ods. 1 CSP) strana zastúpená v súlade so zákonom (§ 429 ods. 1 CSP), v ktorej neprospech bolo napadnuté rozhodnutie vydané (§ 424 CSP), skúmal bez nariadenia pojednávania (§ 443 CSP), či sú dané procesné predpoklady pre uskutočnenie meritórneho dovolacieho prieskumu a dospel k záveru, že dovolanie treba odmietnuť.

8. Právo na súdnu ochranu nie je absolútne a v záujme zaistenia právnej istoty a riadneho výkonu spravodlivosti podlieha určitým obmedzeniam. Toto právo, súčasťou ktorého je bezpochyby tiež právo domôcť sa na opravnom súde nápravy chýb a nedostatkov v konaní a rozhodovaní súdu nižšieho stupňa, sa v občianskoprávnom konaní zaručuje len vtedy, ak sú splnené všetky procesné podmienky, za splnenia ktorých občianskoprávny súd môže konať a rozhodnúť o veci samej. Platí to pre všetky štádiá konania pred občianskoprávnym súdom, vrátane dovolacieho konania (napr. rozhodnutie ústavného súdu sp. zn. I. ÚS 4/2011).

9. Dovolanie treba považovať za mimoriadny opravný prostriedok, ktorý má v systéme opravných prostriedkov civilného sporového konania osobitné postavenie. Dovolanie nie je „ďalším odvolaním“ a dovolací súd nesmie byť vnímaný (procesnými stranami ani samotným dovolacím súdom) ako tretia inštancia, v rámci konania ktorej by bolo možné preskúmať akékoľvek rozhodnutie odvolacieho súdu. Otázka posúdenia, či sú alebo nie sú splnené podmienky, za ktorých sa môže uskutočniť dovolacie

konanie, patrí do výlučnej právomoci dovolacieho súdu.

10. Ak by najvyšší súd bez ohľadu na prípadnú neprípustnosť dovolania pristúpil k posúdeniu vecnej správnosti rozhodnutia odvolacieho súdu a na tom základe ho prípadne zrušil, porušil by základné právo na súdnu ochranu toho, kto stojí na opačnej procesnej strane (porovnaj rozhodnutie ústavného súdu sp. zn. II. ÚS 172/03).

11. Naznačenej mimoriadnej povahe dovolania zodpovedá aj právna úprava jeho prípustnosti. V zmysle § 419 CSP je proti rozhodnutiu odvolacieho súdu dovolanie prípustné, (len) ak to zákon pripúšťa. To znamená, že ak zákon výslovne neuvádza, že dovolanie je proti tomu-ktorému rozhodnutiu odvolacieho súdu prípustné, nemožno také rozhodnutie (úspešne) napadnúť dovolaním. Rozhodnutia odvolacieho súdu, proti ktorým je dovolanie prípustné, sú vymenované v ustanoveniach § 420 a § 421 CSP.

Dovolanie podľa § 421 ods. 1 písm. b/ CSP

12. Podľa § 421 ods. 1 písm. b/ CSP je dovolanie prípustné proti rozhodnutiu odvolacieho súdu, ktorým sa potvrdilo alebo zmenilo rozhodnutie súdu prvej inštancie, ak rozhodnutie odvolacieho súdu záviselo od vyriešenia právnej otázky, ktorá v rozhodovacej praxi dovolacieho súdu ešte nebola vyriešená.

13. Dovolanie prípustné podľa § 421 možno odôvodniť iba tým, že rozhodnutie spočíva v nesprávnom právnom posúdení veci (§ 432 ods. 1 CSP). Dovolací dôvod sa vymedzí tak, že dovolateľ uvedie právne posúdenie veci, ktoré pokladá za nesprávne, a uvedie, v čom spočíva nesprávnosť tohto právneho posúdenia (§ 432 ods. 2 CSP).

14. K posúdeniu dôvodnosti dovolania (či dovolateľom napadnuté rozhodnutie skutočne spočíva na nesprávnom právnom posúdení) môže dovolací súd pristúpiť len po prijatí záveru o prípustnosti dovolania. Právna úprava dovolacieho konania obsiahnutá v CSP (podobne ako predchádzajúca právna úprava, pozn.) dôsledne odlišuje prípustnosť a dôvodnosť dovolania.

15. V neposlednom rade dovolací súd je dovolacími dôvodmi viazaný (§ 440 CSP). V dôsledku spomenutej viazanosti dovolací súd neprejednáva dovolanie nad rozsah, ktorý dovolateľ vymedzil v dovolaní uplatneným dovolacím dôvodom. Rovnako je dovolací súd viazaný skutkovým stavom tak, ako ho zistil odvolací súd (§ 442 CSP).

16. Aby určitá otázka mohla byť relevantná z hľadiska § 421 ods. 1 písm. b/ CSP, musí mať zreteľné charakteristické znaky. Predovšetkým musí ísť o otázku právnú (teda v žiadnom prípade nie o skutkovú otázku). Zo zákonodarcom zvolenej formulácie tohto ustanovenia vyplýva, že otázkou riešenou odvolacím súdom sa tu rozumie tak otázka hmotnoprávna (ktorá sa odvíja od interpretácie napríklad Občianskeho zákonníka, Obchodného zákonníka, Zákonníka práce, Zákona o rodine), ako aj procesnoprávna (ktorej riešenie záviselo na aplikácii a interpretácii procesných ustanovení). Otázka relevantná v zmysle § 421 ods. 1 písm. b/ CSP musí byť procesnou stranou nastolená v dovolaní (a to jasným, určitým a zrozumiteľným spôsobom). V prípade absencie vymedzenia právnej otázky preto nemôže najvyšší súd pristúpiť ani k posudzovaniu všetkých procesnoprávnych a hmotnoprávnych otázok, ktoré pred ním riešili prvoinštančný a odvolací súd.

17. Nevyhnutnou podmienkou prípustnosti dovolania podľa § 421 ods. 1 písm. b/ CSP je, že sa týka právnej otázky, na riešení ktorej založil odvolací súd svoje rozhodnutie. Toto ustanovenie dopadá len na takú právnú otázku, ktorú: a/ odvolací súd riešil [neponechal ju nepovšimnutou a pri svojich právnych úvahách nedotknutou, ale ju riadne nastolil, vysvetlil jej podstatu, vyjadril vo vzťahu k nej svoje právne úvahy (prípadne možnosti odlišných prístupov k jej riešeniu) a vysvetlil jej riešenie a tiež dôvody, so zreteľom na ktoré zvolil práve riešenie, na ktorom založil svoje rozhodnutie], a b/ (zároveň) dovolací súd ešte neriešil. Otázka, ktorou sa strany sporu, prípadne aj súd v konaní síce zaoberali, na vyriešení ktorej ale nie je v konečnom dôsledku založené dovolaním napadnuté rozhodnutie, nie je relevantná v zmysle tohto ustanovenia (3Cdo/214/2018).

18. Za spornú právnu otázku žalovaná 3/ považovala to, že
(i) v prípade žalovania poisťovne je nutné skúmať majetkové pomery osoby, ktorá do práv zasiahla (bod 3.);
(ii) v rozhodovacej praxi dovolacieho súdu nie je definitívne vyriešená otázka pravidelnej výšky náhrady nemajetkovej ujmy (bod 3.1.)

19. Žalovanou 3/ v dovolaní formulovanú právnu otázku uvedenú v bode 18. (i) odvolací súd neriešil, t.j. riadne ju nenastolil, nevysvetlil jej podstatu, nevyjadril vo vzťahu k nej svoje právne úvahy, ani nevysvetlil jej riešenie (bod 17 argumentum a contrario). Už z uvedeného dôvodu nebola právna otázka formulovaná dovolateľkou relevantnou v zmysle ustanovenia § 421 ods. 1 CSP, pretože od jej riešenia nezáviselo rozhodnutie odvolacieho súdu.

19.1. Odvolací súd (tiež prvostupňový súd, pozn.) založil svoje rozhodnutie na názore, že pasívne vecne legitimovanými v konaní sú žalovaná 2/, pri činnosti ktorej došlo k vzniku nemajetkovej ujmy, ako aj žalovaná 3/, pretože motorové vozidlo, ktorého prevádzkou bola spôsobená uvedená dopravná nehoda, bolo v čase dopravnej nehody poistené poistením zodpovednosti za škodu uzatvoreným u žalovanej 3/. Za použitia eurokonformného výkladu ustanovení zákona č. 381/2001 Z. z. je potrebné považovať za škodu na zdraví v zmysle tohto zákona aj nemajetkovú ujmu spočívajúcu v zásahu do osobnostných práv pozostalých obetí dopravnej nehody. Súd prvej inštancie pri určení výšky náhrady nemajetkovej ujmy správne prihliadol na závažnosť vzniknutej nemajetkovej ujmy, ako aj na okolnosti, za ktorých k neoprávnenému zásahu došlo. Závažnosť vzniknutej ujmy žalobcov a jej dôsledky mal riadne preukázané výsledkami vykonaného dokazovania. Vzhľadom na intenzitu zásahu a jeho nenapraviteľné následky je morálne zadosťučinenie nepostačujúce, v dôsledku čoho žalobcom patrí náhrada nemajetkovej ujmy v peniazoch (§ 13 ods. 2 a 3 Občianskeho zákonníka). Podľa názoru odvolacieho súdu je výška tejto náhrady, ktorú žalobcom priznal súd prvej inštancie, primeraná všetkým relevantným okolnostiam, nie je paušalizovaná, nie je stanovená nad rámec bežného rozhodovania v obdobných nárokoch, prvoinštančný súd ju prísne individualizoval vo vzťahu ku každému zo žalobcov a zohľadnil všetky okolnosti prejednávanej veci a prípadu.

19.2. Dovolateľkou nastolená dovolacia námietka [tvoriaca obsah právnej otázky v bode 18. (i)] nebola riešená odvolacím súdom (aj) preto, lebo ňou dovolateľka neargumentovala ani v rámci podaného odvolania proti prvostupňovému rozsudku. Z ustálenej praxe dovolacieho súdu (R 73/2018) pritom vyplýva, že „[d]ovolateľ môže v dovolaní, prípustnosť ktorého vyvodzuje z § 421 ods. 1 Civilného sporového poriadku, úspešne argumentovať iba tými dôvodmi, ktoré už skôr namielol v odvolaní, avšak odvolací súd tieto dôvody meritórne posúdil v jeho neprospech“.

20. K právnej otázke zadanovej žalovanou 3/ v bode 18. (ii), dovolací súd uvádza, že otázka výšky priznanej náhrady nemajetkovej ujmy je vždy výsledkom posúdenia vysoko individuálnych, jedinečných skutkových okolností každej prejednávanej veci, ktoré sú nezameniteľné s okolnosťami relevantnými v iných veciach. Každé jedno rozhodnutie o priznaní náhrady nemajetkovej ujmy je založené na riešení čisto individuálnych otázok, ktoré nemôže byť považované za pravidlo pre iné prípady. Pokiaľ účelom § 421 ods. 1 písm. b/ CSP zo širších hľadísk je to, aby sa vyriešením niektorej, dosiaľ ešte dovolacím súdom nevyriešenej, právnej otázky vytvorila a ustálila rozhodovacia prax dovolacieho súdu, je namieste konštatovanie, že vyriešením takto vysoko individuálnej otázky (akou je určenie výšky náhrady nemajetkovej ujmy) sa ani nemôže vytvoriť ustálená rozhodovacia prax dovolacieho súdu. Pri posúdení a hodnotení zákonom ustanovených východísk na určenie výšky náhrady nemajetkovej ujmy postupujú totiž sudy vždy diferencovane v každom konkrétnom prípade a nezotrvávajú na určitých striktných hraniciach. V takto individualizovanom rámci určovania konkrétnej výšky náhrady nemajetkovej ujmy zovšeobecnenie ani neprichádza do úvahy, keďže rozsah vzniknutej nemajetkovej ujmy nemožno exaktne kvantifikovať a vyčíslieť.

20.1. Vzhľadom na to, že rozhodnutie odvolacieho súdu nezáviselo od vyriešenia právnej otázky vymedzenej v dovolaní žalovanou 3/, dospel dovolací súd k záveru, že dovolateľkou prezentovaná dovolacia námietka nesprávneho právneho posúdenia veci nemohla založiť prípustnosť dovolania podľa § 421 ods. 1 písm. b/ CSP.

Dovolanie podľa § 420 písm. f/ CSP

21. Podľa § 420 písm. f/ CSP dovolanie je prípustné proti každému rozhodnutiu odvolacieho súdu vo veci samej alebo ktorým sa konanie končí, ak súd nesprávnym procesným postupom znemožnil strane, aby uskutočňovala jej patriace procesné práva v takej miere, že došlo k porušeniu práva na spravodlivý proces.

22. Dovolanie prípustné podľa § 420 možno odôvodniť iba tým, že v konaní došlo k vade uvedenej v tomto ustanovení (§ 431 ods. 1 CSP). Dovolací dôvod sa vymedzí tak, že dovolateľ uvedie, v čom spočíva táto vada (§ 431 ods. 2 CSP).

23. Z hľadiska prípustnosti dovolania v zmysle § 420 písm. f/ CSP nie je významný subjektívny názor dovolateľa tvrdiaceho, že sa súd dopustil vady zmätočnosti v zmysle tohto ustanovenia; rozhodujúce je výlučne zistenie (záver) odvolacieho súdu, že k tejto procesnej vade skutočne došlo (1Cdo/42/2017, 2Cdo/20/2017, 3Cdo/41/2017, 4Cdo/131/2017, 7Cdo/113/2017, 8Cdo/73/2017). Dovolací súd preto aj v danom prípade skúmal opodstatnenosť argumentácie žalovaného, že v konaní došlo k ním tvrdenej vade zmätočnosti.

24. Pokiaľ ide o dovolateľkou tvrdenu nepreskúmateľnosť rozsudku odvolacieho súdu, dovolací súd uvádza, že tvrdenie dovolateľa o tom, že rozhodnutie odvolacieho súdu je nepreskúmateľné a nedostatočne odôvodnené, nepovažuje za dôvodné. K otázke právnych dôsledkov nepreskúmateľnosti rozhodnutia bolo najvyšším súdom prijaté zjednocujúce stanovisko R 2/2016. V zmysle prvej vety tohto stanoviska nepreskúmateľnosť rozhodnutia je vadou konania odlišnou od zmätočnosti, ktorá nezakladá prípustnosť dovolania. V druhej vete stanoviska sa konštatuje, že (len) výnimočne, keď písomné vyhotovenie rozhodnutia neobsahuje zásadné vysvetlenie dôvodov podstatných pre rozhodnutie súdu, môže ísť o skutočnosť, ktorá zakladá prípustnosť dovolania. Toto stanovisko je dovolacími senátmi najvyššieho súdu považované za aktuálne aj v súčasnosti (1Cdo/228/2017, 2Cdo/101/2017, 3Cdo/92/2018, 4Cdo/59/2017, 5Cdo/45/2018, 6Cdo/37/2017, 7Cdo/141/2017, 8Cdo/49/2017).

25. Podľa názoru najvyššieho súdu konanie pred odvolacím súdom takouto vadou postihnuté nebolo. Dovolaním napádaný rozsudok totiž uvádza skutkový stav, ktorý považoval odvolací súd za rozhodujúci, stanoviská strán sporu k prerokovanej veci, výsledky vykonaného dokazovania, obsah odvolania i právne predpisy, z ktorých vyvodil svoje právne názory vysvetlené v odôvodnení. Treba mať na pamäti, že konanie pred súdom prvej inštancie a pred odvolacím súdom tvorí jeden celok a určujúca spätosť rozsudku odvolacieho súdu s potvrdzovaným rozsudkom vytvára ich organickú (kompletizujúcu) jednotu. Ak odvolací súd v plnom rozsahu odkáže na dôvody rozhodnutia súdu prvej inštancie, stačí, ak v odôvodnení rozsudku iba poukáže na relevantné skutkové zistenia a stručne zhrnie právne posúdenie veci; rozhodnutie odvolacieho súdu v sebe tak zahŕňa po obsahovej stránke aj odôvodnenie rozsudku súdu prvej inštancie. Dovolateľka preto nedôvodne argumentovala, že rozhodnutie odvolacieho súdu je nedostatočne odôvodnené (nepreskúmateľné). Za vadu konania v zmysle § 420 písm. f/ CSP v žiadnom prípade nemožno považovať to, že odvolací súd neodôvodnil svoje rozhodnutie podľa predstáv sporovej strany, ale len to, že ho neodôvodnil objektívne uspokojivým spôsobom.

26. V nadväznosti na vyššie uvedené dovolací súd pripomína konštatovanie ústavného súdu uvedené v rozhodnutí sp. zn. I. ÚS 61/2019, v zmysle ktorého aj v právnych veciach, na ktoré sa vzťahuje nová procesná úprava účinná od 1. júla 2016, je opodstatnený názor, podľa ktorého prípadný nedostatok riadneho odôvodnenia dovolaním napadnutého rozhodnutia, nedostatočne zistený skutkový stav alebo nesprávne právne posúdenie veci nezakladá vadu konania podľa § 420 písm. f/ CSP. Nejde totiž o nesprávny procesný postup súdu znemožňujúci strane, aby uskutočňovala jej patriace procesné práva v takej miere, že došlo k porušeniu práva na spravodlivý proces.

27. So zreteľom na uvedené najvyšší súd dovolanie žalovanej 3/, ktoré smeruje proti rozhodnutiu, proti ktorému dovolanie nie je prípustné, odmietol (§ 447 písm. c/ CSP).

28. Rozhodnutie o nároku na náhradu trov odvolacieho konania najvyšší súd neodôvodňuje (§ 451 ods.

3 veta druhá CSP).

29. Toto rozhodnutie prijal senát najvyššieho súdu pomerom hlasov 3 : 0.

Poučenie:

Proti tomuto uzneseniu nie je prípustný opravný prostriedok.